

חבל נחלתו

לנכסיה אבל רב כהנא לא קאמר אלא מאי טעמא והא הוא דקשיא ליה כיון דליכא אלא מצוה כל היכא דקאמר דלא בעי למעבד מצוה אמאי נחתינן לנכסיה, ומהדרין תנינא בד"א במצות לא תעשה כו' עד שתצא נפשו והכא נמי בדין הוא דאיכא למכפייה בהכי ומיהו עד שאתה כופהו בגופו כופהו בממונו ובנזיקין דכתיב באורייתא מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם לומר שכך מצותו לשלם ממיטב וזהו הנכון מפי רבינו נר"ו.

סיכום

לבי"ד יש כח להטיל עונשים גופניים על המסרבים לשלם חובותיהם ומבריחים נכסיהם מבעלי חובותיהם. ומותר הן להלקותם והן לחובשם בבית האסורים עד שישלמו. (לא לשם ענישה). אולם ישנה דעה בראשונים שאין לבי"ד כח ליסור יסורים גופניים אלא לחפש את נכסיו ולגבות מהם.

תעשה אבל במצות עשה כגון שאמרו לו עשה סוכה ואינו רוצה מכין אותו עד שתצא נפשו כלומר ובמצות פרעון חובו עד שאתה כופהו בגופו כופהו בממונו. כן פירש רבינו בשם רבינו הגדול הרמב"ן.

היינו הכפיה בממון אינה כדרך מצוות עשה אלא זהו ביטוי מושאל ממצוות עשה. אבל כיון שנתבע על ממונו הכפיה היא אף על ממונו. וכן הביא בשטמ"ק מהרא"ה.

"וז"ל הרא"ה ז"ל לדידך דאמרת פריעת ב"ח מצוה פירוש דלית לזה שעבודא דאורייתא אלא מצוה בעלמא ופרש"י דהיינו מצוה שיהא הין שלך צדק וליתיה להאי פירושא דהא התם בב"מ מוקמינן ליה להאי קרא שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב כו' אבל הנכון פריעת בעל חוב מצוה מדכתיב והאיש אשר אתה נושה בו כו' ומאן דאית ליה שעבודא דאורייתא מוקים ליה להאי קרא למימר דשמעינן מיניה דבעל חוב בזבורית ובוודאי רב כהנא מיפשט פשיטא ליה דאפילו לרב פפא נחתינן ליה

סימן סו

טענת הטעיה בהודאה בבית דין

הוא ביצע, חתומות ע"י מפקחים מטעמה. על טענה זו היא חזרה פעמיים בעת הדיון, בלא שהיא טוענת שהיא שילמה לקבלן עבור עבודתו באותן יחידות. המסמכים שאותם הביא הקבלן מוכיחים קבלת תשלום על היחידות אותן ביצע. הקבלן, טען לעומתם, כיון שהודיתם שבנית יותר יחידות ממה שטענתני (ולא שילמתם עליהן), שלמו לי את שכרי על ההפרש בין טענתני לבין הודאתכם. הדיון הסתיים ללא הכרעה.

שאלה

קבלן בנין קיבל הזמנה מחברה צבורית לעבודה גדולה לכמה שנים. לטענתו, לאחר עשיית כ-1/4 מהעבודה, היא הועברה לקבלן אחר. עבור העבודה שביצע קיבל תשלום.

בתוך הדיון בבית דין, על החזר נזקיו בעבור הפסקת עבודתו, טענה החברה הצבורית שבעצם הקבלן ביצע יותר משליש מהעבודה. להוכחת טענתה היא הביאה מפות, בהן סומנו היחידות אותן

חבל נחלתו

ב. הודאה בטעות

וצריך לדון האם במקרה שלפנינו הנתבעים יכולים לטעון שטעו.

יסוד הלכה זו בגמ' בגיטין נ"ד ע"א: "הנהו גינאי (רש"י: "גינאי – בעלי גינה מוכרי ירק"). דעביד חושבנא בהדי הדדי (בשותפות), פש חמש איסתרי זוזי גבי חד מנייהו, אמרי ליה: יהבינהו ניהליה למרי ארעא באפי מרי ארעא וקנה מיניה. (רש"י: "באפי מרי – אאמרו ליה קאי, כלומר אמרו ליה באפי מרי ארעא יהבינהו ניהלי' למרי ארעא"). לסוף אזל עבד חושבנא בין דייליה לנפשיה, לא פש גביה ולא מידי, אתא לקמיה דרב נחמן, א"ל: מאי איעביד לך? חדא, דאמר רב הונא אמר רב (מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלושותן קנה. וכאן היה מעמד שלושותן); ועוד, הא קנו מינדך. א"ל רבא: ואטו האי מי קאמר לא יהבינא? דליכא גבאי קאמר! א"ל: א"כ, קנין בטעות הוא, וכל קנין בטעות חוזר".

היינו, מוכרי הירק היו צריכים לשלם את היתר על רוחיהם לבעלי הקרקע. אותו ירקן חשב שנשאר אצלו יותר מהמגיע לו, ונתן אותם לבעל הקרקע מטעם השותפות בקנין. לאחר שהבחין בטעותו זיכהו רב נחמן והחזיר לו את ממונו משום הודאה בטעות.

מוסיף הר"ף נ"י ע"א: "הא מילתא פירשו בה רבואתא דלא עבדינן בה עובדא, אלא היכא דאיכא סהדי דקמיהו עבדו (חושבנא והכין הוה) חושבנא, ואישתכח דטעותא הוא, אי נמי דקא מודי ליה (חבריה) דהכין הוא חושבנא ובהכי מיתוקמא האי עובדא, אבל היכא דליכא סהדי דמסהדי דהכין הוא חושבנא אלא איהו דקא טעין הכי וחבריה לא קא מודי ליה לא מהניא האי טענתא מידי. ומימרא דמסתבר הוא, דאי לא תימא

השאלות הן:

- א. האם זו הודאה בחובם?
- ב. האם החברה הצבורית יכולה לטעון: הודאתנו ניתנה בטעות על סמך חתימות המפקחים והללו טעו?
- ג. האם החברה הצבורית יכולים לטעון פרענו על אותן יחידות שהודינו?

א. האם זו הודאה

נפסק בשו"ע חו"מ פ"א סכ"ב: "הודאה בפני ב"ד של שלשה, בין שהודאה מעצמו בין שתבעו אחר והודה, אינו יכול לחזור אלא תוך כדי דיבור". ועל כן בפשטות זוהי הודאה.

עוד נפסק כי בבית דין אינו יכול לטעון לאחר מכן שיטיתי בך. [שם סעיף ר':] "אם כשתבעו הודה בפני ב"ד, או שהודה בפני עדים וייחדום לעדים, בין שאמר להם הנתבע: אתם עדי בהודאה זו, או שאמר התובע: אתם עדים, ואמר הנתבע: כן תהיו עדים, או ששתק הנתבע, שוב אינו יכול לומר: משטה אני בך, אבל יכול לטעון: פרעתי".

וכן נפסק [סי' פ' ס"א]: "מי שטוען בב"ד טענה אחת ונתחייב בה, אינו יכול לטעון טענה אחרת שסותרת הראשונה. (ואפילו יש עדים על טענה שניה לא מהני) (נ"י פ' ח"ה) (כדלעיל ריש סי' ע"ט). אבל אם בא לתקן טענה ראשונה ולומר: כך נתכוונתי, ויש במשמעותה לשון שסובל זה התיקון, שומעין לו. במה דברים אמורים, שלא יצא מבית דין. אבל אם יצא מבית דין, אין שומעין לו, דשמא למדוהו לטעון שקר".

וכאן, עד סיום הדיון בבית דין, לא טענו הח"ק טענה נוספת לפרש הודאתם, ואף לא טענו שפרעו על מה שהודו. וע"כ הודאתם תקיפה, ולכאורה, חייבים לקבלן את השכר על מה שהודו.

חבל נחלתו

טעיתי בהודאתי ושלי הם, ואע"פ שיש לו מיגו, דהודאת פיו הוי עליו כעדים ולא יוכל לומר אחר כך: טעיתי, אע"ג דיש לו מיגו (מרדכי פ' ח"ה). מיהו בחשבון שכתב על פנקסו, יוכל לומר: טעיתי, אע"ג דליכא מגו (מהרי"ק שורש ס"ה) וע"ל סי' קכ"ו טעייף י"ג.

ומפרש את דבריו הש"ך [ס"ק ס"ז]: "אבל לא יוכל לומר טעיתי בהודאתי ושלי הם כו' — הב"י והד"מ [סעיף כ"ח] קיצרו בכאן, ויש מקום עיון בדין זה וכמ"ש לקמן, ומתוך מה שאכתוב נראה **דדוקא היכא שהודה בפני בית דין, דאי לא דהוה ברור ליה לא היה מודה ומשעבד נפשיה בפני בית דין**, הלכך אפילו אית ליה מיגו כגון שיצא אחר כך מבית דין וכה"ג, תו לא מהימן לומר טעיתי, דחזקה שלא טעה, נוכח כתב בתשובת מהרי"י ן' לב ספר א' כלל י"ח סי' ק"ד, דאפילו הבעל התרומות דלקמן סימן קכ"ו סעיף י"ג דס"ל דנאמן לומר טעיתי במיגו, מודה בהודה לפני בית דין, ע"ש, אבל כשהודה בפני עדים מהימן לומר טעיתי במיגו דפרעתי, וכן פסק מהרי"ק שורש ס"ה להדיא, דדוקא בפני בית דין או בפני עדים ובקנין ששיעבד נפשיה... ועי' עוד בדברי הד"מ [סי' ע"ט ס"ק ח'].

מתבאר מדברי הפוסקים שלפנינו, שבהודאה בבי"ד אינו יכול לטעון הייתי מוטעה.

ג. טענת טעות בהודאה עפ"י רישומי אחרים

אולם במקרה שלפנינו ההודאה בפני בית דין היתה עפ"י רישומי וחתימות המפקחים, והשאלה היא האם הטוענים מצד החברה יכולים לטעון הבאנו מפות מוטעות לבי"ד עפ"י רישומים מוטעים של המפקחים. וכבר הובאו לעיל דברי הרמ"א

הכי כל שטרי דעלמא נמי נימא דבטעותא הוי מילתא ונפטר, אלא לאו שמע מינה דהאי מימרא דאמרי רבואתא מימרא מעליא ותריצא הוא.

הר"ן (על הרי"ף) הוסיף: "והקשו עליו (=על הרי"ף) ואפילו ליכא טהדי יהא נאמן מגו דיכול לומר פרעתי... ואפשר דאין הכי נמי דאי איכא מיגו מהימן ולא בא הרי"ף ז"ל אלא לומר שמן הטענה עצמה אינו נאמן, ונפקא מינא דהיכא שלא זזה ידי עידי המחאה מתוך ידו דלא מצי אמר פרעתי, דלא מהימן למימר טעיתי. **אי נמי אפילו במיגו לא מהימן לומר טעה דה"ל כמגו במקום עדים דאי לא דדייק מעיקרא לא הוה משעבד נפשיה למארי ארעא** והכי מוכח..."

הרא"ש [פ"א סי' י"ז] כתב שאינו נאמן במיגו (כדרך השניה בר"ן) ונאמן רק מחמת הודאת הצד השני או עדות עדים. ז"ל: "פירש רבינו חננאל ז"ל שהיו מודים לו בעלי דינין או שהיה הדבר ידוע בעדות ברורה דלא פש ליה גביה ולא מידי — רבינו תם וכן רב אלפס ז"ל. וכתב ר"י ומתוך דבריהם משמע דמנפשיה לא מהימן לומר טעיתי במה שהודיתי אע"ג דאית ליה מיגו דאי בעי אמר פרעתי אחר כך **משום דאין דרך בני אדם להודות עד שיכין חשבונו יפה**..." וכ"כ תוס' [י"ד ע"א ד"ה ולא פשן]. והמרדכי [ב"ב סי' תקכ"ד].

עפ"י דבריהם פסק הרמ"א [סי' פ"א סכ"ג]: "תבעו בחפץ פלוני, והשיב: אינו שלך אלא של פלוני, אפילו אמר כן בפני בית דין, אינה הודאה להוציא אותו פלוני מידו. הגה: ויש חולקין וס"ל דהוי הודאה. מיהו יוכל אח"כ לומר: טעיתי בהודאתי ושל אחרים הם, במגו דהחזרתים לאותו פלוני. **אבל לא יוכל לומר:**

חבל נחלתו

משעבד נפשיה וכו'. לא ה"ל אלא למימר דאי לא דקי"ל לא הוה מודי ליה באפי סהדי"...

היינו, עיקר טענת מהרי"ק להכשיר לטעון טעות אחר הודאה במידה וההודאה היתה ללא השתעבדות ובלא קנין, כאשר ההודאה נעשתה עפ"י סיכום מוטעה של הרשום בפנקסו. וההודאה היתה רק לפני עדים, ואז נאמן אף בלא מיגו. במקרה הנוכחי רישומי המפקחים לעצמם תוך כדי עבודה אולי יכולים להחשב כרישום בפנקס. אבל מסמכים חתומים ומפות חתומות אשר צריכות לעמוד בפני בקורת של רואה חשבון, אינם יכולים להחשב כרישום בפנקס שנפלה בו טעות. וכש"כ כאשר המסמכים מוגשים חמש שנים ויותר אחר ביצוע העבודה. וכי יעלה על הדעת שחמש שנים אחר ביצוע העבודה וכל ההתחשבות עליה יכול הנתבע לטעון: עדיין אין שום ניירת רשמית של החברה והכל מתנהל עפ"י פתקאות ורשומים בפנקס של המפקחים?! לא יעלה על הדעת כן, ולכן בפשטות הם אינם יכולים לטעון הוטעינו ע"י רישומי המפקחים. מה גם שלצורך המשפט הם הכינו מפה להוכיח טענתם עפ"י הרשום במסמכי החברה. וע"כ נראה שאין הם יכולים לטעון שהיא היתה מוטעית.

וטעם נוסף לכך מסוף דברי מהרי"ק, אשר כותב שבמקום שמנהג המקום שאינו נאמן כנגד הפנקס אף כאן אינו נאמן. ז"ל: "ועל אשר טען הטוען דמנהג המנהיגים פשוט דאין נאמן נגד הפנקס. עליכם אלופי הדיינים מוטל לדקדק אם הוא מנהג קבוע ופשוט שלא יהי' נאמן לומר הנכתב עוד טעות שהרי צריך שיהי' המנהג פשוט הרבה קודם שנשנה

[סי' פ"א סכ"ג]: "מיהו בחשבון שכתב על פנקסו, יוכל לומר: טעיתי, אנ"ג דליכא מגו (מהרי"ק שורש ס"ה)".

לשם הבהרת פסיקת הרמ"א נביא את דברי מהרי"ק [שורש ס"ה] שעליו הוא מתבסס. בראשית דבריו נוקט מהרי"ק שאינו נאמן לטעון טעיתי על הודאה לפני בית דין. ובהמשך דן בהודאה עפ"י רישום בפנקסו, וכותב: "אבל אלו החשבונות שאדם כותב על פנקסו בינו לבין עצמו אין מדקדק כ"כ, כי חושב בלבו שאם יטעה שיוכל לכיין החשבון פעם אחרת, כאשר מעשים בכל יום שאדם יכתוב וירשום חשבון א' כאשר עלה על לבו לפום ריהטא, ואח"כ נמלך ורואה שטעה. והיאך נאמר שיחשב זה כמנו במקום עדים? אלא ודאי הדעת מכרעת והשכל מחייב דכה"ג אדם נאמן לומר שטעה, ולא מבעיא ע"י מגו אלא אפי' בלא מגו. וכן משמע מתוך מ"ש ר"נ בספ"ק דגיטין בשם הראב"ד ח"ל: ומיהו היכא דליכא סהדי אנ"ג שמודה שאמר במעמד שלשתן או שקנו מידו נאמן לו' טעיתי בחשבון דדוקא היכא דאיכא סהדי הוא דאמרינן אי לאו דקים ליה לא הוה משעבד נפשיה אבל בדליכא עדים לא דייק דמימר אמר אי טעינא הדנא כיון דליכא דמסהיד עלאי וכן כתב הראב"ד עכ"ל ר"נ. משמע מתוך דבריו וכן מתוך דברי הראב"ד דדוקא היכא דמשעבד נפשיה בעדים הוא שאומרים הגאונים דאין נאמן לומר טעיתי כי הוה דהנהו גינאי דקנו מיניה כדאיתא התם בהדיא בגמרא. אבל היכא דלא משעבד נפשיה בעדים, אפי' היתה שם הודאה בפני עדות בלא שעבוד וקנין אפי' מצי למימר טעיתי אפי' בלא שום מגו, דאי לא תימא הכי למה ליה למימר דאי לאו דקים ליה לא הוה

חבל נחלתו

ואינו כאומר לא לוייתי מעולם, ובעה"ת הכריע כדברי הרמב"ם.

הסביר את המחלוקת הב"ח: "טעמו (=של הר"י מייגש) דכי היכי דבאומר בבית דין לא לוייתי אמרינן דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואפילו באו עדים שלוה ופרע אין מקבלין עדותן שפרע הכי נמי בהודה בבית דין שחייב לו מנה הודאתו כמאה עדים דמי ואפילו באו עדים שלוה ופרע אין מקבלין עדותן שפרע. אבל הרמב"ם ס"ל לחלק בין אומר לא לוייתי מעולם והעדים מכחישין אותו לאומר חייב אני לו ואח"כ אמר נזכרתי שפרעתי והרי אלו עדים דהעדים אינן מכחישין אותו, והכי מסתברא. מיהו בנמוקי יוסף ריש מציעא מפרש דברי הרמב"ם דוקא בטען נזכרתי שפרעתי קודם שבאו העדים, **אבל אם באו העדים תחלה** אם כן **אינו חוזר בו אלא מפני עדות העדים**, וכיון שהודה שהוא חייב סמכינן טפי אדיבוריה ממאה עדים ודבריו נכונים **והכי נקטינן**."

מתבאר שעפ"י הנ"ל בדעת הרמב"ם אינו נאמן לטעון פרעתי לאחר שבאו עדים וטענו שפרע. אולם אם טען מעצמו נזכרתי שפרעתי ואלו עדי נאמן.

בפסיקת המחלוקת, הב"י כתב שהרשב"א והר"ן תמהו על דברי הרמב"ם. והגהות מימוניות [הל' טו"ז פ"ז אות י"ן הביא מן הסמ"ג שכרמב"ם פסקו הגאונים. המגיד **משנה הביא:** "ומ"מ קצת מפרשים הקשו עליו מהדין הנזכר פ"ד מהל' מלוה ולוה (ה"ד) המוציא שטר חוב על חברו מלוה אומר: לא נפרעתי כלום ולוה אומר פרעתי מחצה והעדים מעידים שפרעו כולו נשבע הלוח ונתן מחצה, ולמה לא יחזור ויאמר נזכרתי שפרעתי כולו והרי העדים מעידים, ותוצו לדעת רבנו דהתם בעומד על דבריו

ע"י דין תורה כמ"ש ר' ברוך בספר המרדכי ומביאו המרדכי בפ' קמא דב"ב וז"ל ואפי' שכר בית אין לדמותו לקונה בה בית דירה שהקנין מורה שדעתו להשתקע אבל בשכירות בית אין לחייבו וכו' עד ואם מטע' מנהג באנו לחייבו כדאמר' בירושלמי וכו' זאת אומרת מנהג מבטל הל' ובפ' הגוזל בתרא (ה' ק"י) גבי החמר' וכו' מנהג זה אינו כ"כ קבוע וידוע לשנו' על ידו הל' קבוע וידוע עכ"ל. והרי לך דאפי' הוא מנהג צריך שיהי' קבוע וידוע."

אף כאן נראה שרישומי חברה ופנקסיה הנבדקים ע"י רואה חשבון ומוגשים לרשויות המס, אינם מסמכים אשר יכול לטעון עליהם טעות אלא בטעות מאד מוכחת כעין מזויף מתוכו, אבל בסתמא אינו נאמן לעטון טעות.

ד. טענת פרוע על ההודאה

כאמור, החברה הצבורית לא טענה בדיון הנוכחי טענת פרוע על ההודאה, והשאלה היא האם בדיונים הבאים יוכלו לטעון כן. **כתב הטור** [ח"מ סי' ע"ט, ג"ן]: "כתב הר"י אבן מיגא"ש מי שהודה בב"ד שחייב לחבירו מנה שהלוהו ואח"כ טוען ואומר שטעה בהודאתו כי זוכר הוא שפרעו והביא עדים שפרעו **אינו יכול לחזור בו, כיון שהודה בב"ד**. ולא עוד אלא אפילו אם יש בהעדאת עדים דבר שיש לו זכות בו ודבר שיש לו בו חובה מקבלין מהם חובתו ולא זכותו, כמו שמקבלין עדות העדים שלוה ואין מקבלין עדותן שפרע. אבל הרמב"ם (הל' טוען ונטען פ"ז ה"ז) כתב מי שהודה בב"ד שחייב לפלוני מנה ואח"כ אמר נזכרתי שפרעתי לו חוב זה שהודיתי והרי אלו עדים עדות זו מועלת לו ועושים על פיהם שהרי לא הכחיש עדותם,

חבל נחלתו

הרמ"א הסביר זאת דוקא לפי הנ"ל. באשר למקרה דנן, לפי חילוקו של המגיד משנה, כיון שכל המו"מ בין הקבלן לחברה מעוגן במסמכים נראה אינו יכול לטעון נזכרתי שפרעתי, אא"כ יתמוך דבריו במסמכים המורים ששילם את היחידות עליהן הודה. שלא לפי המגיד משנה, לכאורה, אם יביא עדים שפרע יוכל, לפי הרמב"ם, לטעון נזכרתי שפרעתי. אולם ספק גדול אם יוכל להביא עדים שפרע עתה, לאחר כה הרבה זמן, ונראה שאם יביא מסמכים שפרע יוכל לטעון כן.

מסקנות

- א. דברי הנתבע הן הודאה בבית דין.
- ב. אין הוא יכול לטעון כאן טעיתי בהודאתי, ולא הוטעיתי ע"י אחרים (מפקחי הבניה).
- ג. אם המודה יביא מסמכים אשר מורים כי פרע את התשלום על אותן יחידות שהודה בהן הוא יפטר מתשלום.

הראשונים, אבל אם חזר ואמר נזכרתי ה"ז יכול לטעון כיון שנעדים מעידין ומסייעין אותו. ויש תמה בדברי רבנו לפי זה למה לא ברר שם דבריו. ויש לחלק בין דין זה לאותו שהזכרתי מפני שיש שם שטר, ואלולי עדות העדים לא היה נאמן כלל, אבל כאן אינו חייב אלא מחמת הודאת פיו ועדיין צ"ע". היינו המגיד משנה (בניגוד למאחדים בין המקרים) מחלק שברמב"ם שבהל' מלוה ולווה המדובר בהודאה בשטר וע"כ אינו יכול להשען על העדים לבין המקרה שלפנינו.

בשו"ע (הר"מ סי' ע"ט ס"ג) פסק: "מי שהודה בבית דין שחייב לזה התובע מנה, ואחר כך אמר: נזכרתי שפרעתי לו חובר זה שהודיתי בו, והרי עדים, הרי זה עדות מועלת ועושים על פיהם, שהרי לא הכחיש עדות, ואינו כאומר: לא לויתי מעולם. הגה: ודוקא שטען שפרעו קודם שבאו העדים, אבל אם באו העדים תחלה, אינו נאמן (נ"י פרק קמא דב"מ)". היינו השו"ע פסק כרמב"ם ואילו

סימן סז

פיטורי שכיר מישראל לשם שכירת שכיר נכרי

שאלה

אדם מישראל מעסיק מספר יהודים במשקו. לשם רווחיות המשק הוא מעוניין לפטר כמה מן השכירים היהודים ולהכניס במקומם שכירים נכרים, שעלות החזקתם הרבה יותר נמוכה. האם זה מותר ובאילו תנאים?

תשובה

א. בספר ויקרא [פרק כ"ה פס' י"ד] עה"פ "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד

עמיתך אל תוננו איש את אחיו". דורש הספרא [בהר פרשה ג' פס' א']: "מנין כשהוא מוכר לא תהיה מוכר אלא לעמיתך תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, ומנין כשהוא קונה לא תהיה קונה אלא מיד עמיתך ת"ל או קנה מיד עמיתך. אין לי אלא קרקעות שבהם דיבר הכתוב מנין לרבות דבר המטלטל ת"ל ממכר לרבות דבר המטלטל". ופרש רבינו הלל על הספרא: "כל מניין דאי אית לך מידי למזבן וקא תבע ליה גוי ועמיתך לא תהא מוכר אלא לעמיתך".... וכן